

Lieta C-156/24**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2024. gada 28. februāris

Iesniedzējtiesa:*Corte suprema di cassazione* (Itālija)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2024. gada 2. februāris

Prasītāja:*STM srl.***Atbildētāja:***Ministero della Giustizia***Pamatlietas priekšmets**

Kasācijas sūdzība par spriedumu, ar kuru tika nospriests, ka pat tad, ja maksājumi par prokuratūrai iznomātiem noklausīšanās instrumentiem tiek kavēti, nevar tikt piemēroti nokavējuma procenti saskaņā ar *dlgs. n. 231/2002* [Likumdošanas dekrētu Nr. 231/2002], jo pušu (nomas sabiedrības un *Ministero della Giustizia* [Tieslietu ministrijas]) tiesiskās attiecības nav kvalificējamas kā komercdarījums.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Saskaņā ar LESD 267. pantu tiek lūgta Savienības tiesību, it īpaši LES 4. panta 3. punkta, Hartas 47. panta un Direktīvas 2011/7/ES 2. panta 1. un 2. punkta un 10. panta 1. punkta, interpretācija.

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai LES 4. panta 3. punktā minētais lojālas sadarbības princips, ES Pamattiesību hartas 47. pantā paredzētās pamattiesības uz efektīvu tiesību

aizsardzību tiesā, kā arī Direktīva 2011/7/ES un it īpaši tās 2. panta 1. punkts un 2. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu vai praksi, saskaņā ar kuru: i) tiek izslēgts, ka pakalpojumu sniegšana, ko par atlīdzību veic iznomātāji pēc prokuratūru pieprasījuma, ir kvalificējama kā “komercdarījums” Direktīvas izpratnē; ii) līdz ar to iznomātāju prasījumi par prokuratūrām sniegtajiem pakalpojumiem tiek izslēgti no Direktīvā paredzētā regulējuma par procentiem?

2) Vai LES 4. panta 3. punktā minētais lojālas sadarbības princips, ES Pamattiesību hartas 47. pantā paredzētās pamattiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kā arī Direktīva 2011/7/ES un it īpaši tās 10. panta 1. punkts, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu vai praksi, saskaņā ar kuru netiek paredzēts konkrēts termiņš, kādā ir jānorēķinās par pakalpojumu sniedzējam pienākošos atlīdzību un/vai saskaņā ar kuru tiek arī paredzēts, ka šīs tiesības uz atlīdzību var īstenot tikai ar līdzekļiem, kas paredzēti *decreto del Presidente della Repubblica n. 115/2002 – Testo Unico in materia di spese di giustizia* [Republikas prezidenta dekrētā Nr. 115/2002 par konsolidēto likumu par tiesāšanās izdevumiem], un, konkrēti, tikai izmantojot iespēju celt iebildumus pret lēmumu par norēķiniem?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/35/EK (2000. gada 29. jūnijs) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos: piektais, septītais un devītais apsvērums

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/7/ES (2011. gada 16. februāris) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos: 2. panta 1. un 2. punkts un 10. panta 1. punkts, kā arī trešais un ceturtais apsvērums

Eiropas Savienības Pamattiesību harta: 47. pants

Atbilstošās valsts tiesību normas

Decreto legislativo del 9 ottobre 2002, n. 231 – Attuazione della direttiva 2000/35/CE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali [2002. gada 9. oktobra Likumdošanas dekrēts Nr. 231 par Direktīvas 2000/35/EK par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos īstenošanu] (2002. gada 23. oktobra *GURI* Nr. 249; turpmāk tekstā – “Likumdošanas dekrēts Nr. 231/2002”), kas grozīts ar *decreto legislativo del 9 novembre 2012, n. 192 – Modifiche al decreto legislativo 9 ottobre 2002, n. 231, per l'integrale recepimento della direttiva 2011/7/UE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali, a norma dell'articolo 10, comma 1, della legge 11 novembre 2011, n. 180* [2012. gada 9. novembra Likumdošanas dekrētu Nr. 192 par grozījumiem 2002. gada 9. oktobra Likumdošanas dekrētā Nr. 231, lai pilnībā transponētu Direktīvu 2011/7/ES par

maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos atbilstīgi 2011. gada 11. novembra Likuma Nr. 180 10. panta 1. punktam (2012. gada 15. novembra *GURI* Nr. 267): 1.–5. pants

Decreto del Presidente della Repubblica del 30 maggio 2002, n. 115 – Testo unico delle disposizioni legislative e regolamentari in materia di spese di giustizia [Republikas prezidenta 2002. gada 30. maija dekrēts Nr. 115 par konsolidēto likumu par tiesāšanās izdevumiem (2002. gada 15. jūnija *GURI* Nr. 139 kārtējais pielikums, turpmāk tekstā – “*TUSG*”):

168. pants: “1. Norēķini par tiesu sistēmai piederošajām personām maksājamo atlīdzību [...] tiek veikti ar motivētu attiecīgā tiesneša lēmumu par samaksu. 2. Šāds lēmums tiek paziņots saņēmējam un pusēm, tostarp prokuroram, un ir provizoriski izpildāms [..].”

168.bis pants: “1. Norēķini par izdevumiem saistībā ar pakalpojumiem, kas minēti 2003. gada 1. augusta Likumdošanas dekrēta Nr. 259 96. pantā, un saistībā ar pakalpojumiem, kas ir funkcionāli iepriekš minēto pakalpojumu izmantošanai, tiek veikti nekavējoties ar tā prokurora lēmumu par samaksu, kurš pieprasīja vai deva atļauju veikt noklausīšanās darbības. [...] 3. Pret lēmumu par samaksu var iesniegt iebildumus saskaņā ar 170. pantu” un

170. pants: “1. Pret lēmumu par samaksu, kas izdots tiesu sistēmai piederošu personu [...] labā, saņēmējs un puses, tostarp prokurors, var iesniegt iebildumus. Iebildumi ir reglamentēti ar 2011. gada 1. septembra Likumdošanas dekrēta Nr. 150 15. pantu”.

Īss lietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Pirmās instances tiesa *Tribunale di Catanzaro* [Katandzāro tiesa] ar maksājuma rīkojumu pieprasīja *Ministero della Giustizia* samaksāt *STM srl.* atlīdzību un nokavējuma procentus saskaņā ar Likumdošanas dekrēta Nr. 231/2002 4. un 5. pantu par elektroniskā aprīkojuma nomas pakalpojumiem telefona sarunu un tiešo sarunu noklausīšanai, ko minētā sabiedrība nodrošināja vairākām prokuratūrām.
- 2 *Ministero della Giustizia* iesniedza iebildumu šajā pašā tiesā, kura ar spriedumu atcēla maksājuma rīkojumu un atzina *STM* prasījumu bez nokavējuma procentiem. Proti, minētā tiesa uzskatīja, ka noklausīšanās un apkārtējās vides novērošanas funkcionālie pakalpojumi ir uzskatāmi nevis par komercdarījumiem, par kuriem atlīdzība tiek maksāta saskaņā ar Likumdošanas dekrēta Nr. 231/2002 kritērijiem, bet gan par tiesu sistēmai piederošu personu darbībām, par kurām tiek maksāta atlīdzība saskaņā ar *TUSG* 168. un nākamajos pantos noteiktajiem kritērijiem.
- 3 Pārsūdzētais pirmās instances spriedums tika apstiprināts apelācijas tiesvedībā. Par apelācijas instances tiesas spriedumu *STM* iesniedza kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 4 **Prasītāja sabiedrība uzskata**, ka tās sniegtais iekārtu nomas pakalpojums ir komercdarījums Direktīvas 2011/7/ES izpratnē, jo pakalpojums tiek sniegts par atlīdzību, un līdz ar to maksājuma kavējuma gadījumā ir jāpiemēro nokavējuma procenti.
- 5 Tas, ka pakalpojumu pieprasa prokurors, neizslēdz šādu kvalifikāciju. Proti, minētais prokurors, atļaujot iekārtu izmantošanu noklausīšanai, faktiski veic tiešu piegādātājas sabiedrības piedāvājuma pieņemšanu un tādā veidā noslēdz ar šo sabiedrību līgumattiecības, kas pakļautas parastajiem noteikumiem par līgumsaistībām un līgumiem.
- 6 Pat ja minētās attiecības, gluži pretēji, būtu izveidotas kā publisko tiesību attiecības un tādējādi samaksu varētu pamatot ar likumā noteikto prasību par tiesāšanās izdevumiem, iznomātājam katrā ziņā pienāktos nokavējuma procenti un būtu jābūt iespējai izvīrīt savu prasījumu arī ar citiem līdzekļiem, nevis tikai ar tiem, kas īpaši paredzēti *TUSG*, t.i., ar lēmumu par norēķiniem. Proti, minētais lēmums pēc tā izdošanas a) lietas dalībniekam tiek tikai paziņots un netiek izsniegta lēmuma apliecinātas kopijas, tāpēc kreditoram, ja tas vēlas veikt lēmuma izpildi, vispirms ir jāsaņem izpildāmā dokumenta noraksts, samaksājot iepriekš ar to saistītos izdevumus; b) tajā netiek noteikti (likumiskie vai nokavējuma) procenti un c) pret to var tikai celt iebildumus saskaņā ar minētā Konsolidētā likuma 170. pantu. Turklāt d) nav noteikti termiņi, kādos ir jāizdod lēmums par norēķiniem.
- 7 Savukārt **Ministero della Giustizia uzskata**, ka, pirmkārt, privāto instrumentu izmantošanas atļauja ir valsts pārvaldes funkciju pildīšana, ko veic pārvaldes iestādes, un, otrkārt, prokurors nav pilnvarots līgumiski iesaistīt valsts pārvaldi.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 8 Līdz 2004. gadam nebija skaidru noteikumu par noklausīšanās izmaksu klasifikāciju. *TUSG* 5. panta 1. punkta *i-bis* apakšpunktā, kas ieviests ar *Legge n. 311/2004* [Likumu Nr. 311/2004], atlīdzināmajos tiesāšanās izdevumos, kas maksājami Valsts kasē, no kuras tie jau apmaksāti, tika iekļauti gan izdevumi par izsekošanas darbībām, ko telekomunikāciju operatoriem ir jāveic saskaņā ar likumu, gan izdevumi par minētajām darbībām funkcionālajiem pakalpojumiem. Attiecībā uz šiem abiem izdevumu veidiem *TUSG* 168.*bis* pants, kas ieviests ar *dlgs. n. 120/2018* [Likumdošanas dekrētu Nr. 120/2018], paredz, ka norēķināšanās par tiem notiek ar tiesas lēmumu saskaņā ar *TUSG* 168. pantu.
- 9 Saskaņā ar konsolidēto *Corte di cassazione* judikatūru šāda likumdošanas izvēle pierāda, ka likumdevēja nodoms ir a) uzskatīt arī iekārtu nomu no privātpersonām un iespējamu apkalpojošā personāla nodrošināšanu kā tieši saistītu ar kriminālprocesu, un b) iekļaut attiecīgās izmaksas tiesāšanās izdevumos kā ārkārtas izdevumus, tātad bez iespējas brīvi noslēgt līgumu, gan attiecībā uz

norēķinu posmu, gan saistībā ar iebildumu procesa posmu. Saskaņā ar šo nostāju tikai prokurors, kurš uzsāk procesu, var norēķināties par minētajiem izdevumiem, veicot to “nekavējoties” (168.bis pants) un ar pamatotu lēmumu, kas kļūst galīgi izpildāms, ja netiek celti iebildumi saskaņā ar *TUSG* 170. pantu, un ar ko tiek samaksāts par izdevumiem saskaņā ar *TUSG* 171. pantu.

- 10 Iesniedzēja palāta uzskata, ka šāda pieeja tomēr var ierobežot iznomātāja efektīvu tiesisko aizsardzību, jo atsauce tikai uz *TUSG* izslēdz iznomātājam iespēju vajadzības gadījumā izvirzīt savu prasījumu, lūdzot tiesu izdot maksājuma rīkojumu. Tāpēc tādai sabiedrībai kā prasītāja šajā tiesvedībā ne tikai nav tiesību uz nokavējuma procentiem, bet tiek arī kavēta, bieži vien ievērojami, tās tiesību atzīšana (*TUSG* neparedz nekādu termiņu, kurā kompetentajai tiesai ir jāizdod lēmums par norēķiniem), tai nav pamatojuma, lai uzsāktu darbības sava prasījuma aizsardzībai pat tad, ja šis prasījums ir atzīts (lēmums par norēķiniem netiek nosūtīts pilnībā), un šī sabiedrība var apšaubīt norēķinu summu tikai šim nolūkam skaidri paredzētājā veidā, kas noteikts *TUSG* 170. pantā.
- 11 No minētās līdz šim konsolidētās *Corte di cassazione* nostājas izrietošās sekas palātai, kura izskata strīdu, liek apšaubīt šīs nostājas atbilstību Savienības tiesībām. Proti, ir saskatāma a) iespējama pretruna Savienības tiesiskajam regulējumam, kas transponēts ar valsts tiesību aktiem, attiecībā uz maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos, kā arī b) konkrēts Direktīvas 2011/7 10. panta 1. punkta, saskaņā ar kuru kreditoram 90 dienu laikā pēc lēmuma par norēķiniem būtu jāsaņem izpildāms rīkojums, pārkāpums un, visbeidzot, c) pamattiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu (Hartas 47. pants) pārkāpums.

Tādēļ tiek lūgta attiecīgā tiesiskā regulējuma prejudiciāla interpretācija.

- 12 Iesniedzējtiesa norāda, ka pēc prasītājas sūdzības pret Itāliju ir uzsākta pārkāpuma procedūra saskaņā ar LESD 258. pantu [INFR (2021) 4037]; proti, Eiropas Komisija uzskata, ka, neiekļaujot attiecīgo iekārtu nomu komercdarījumos, ar Itālijas tiesisko regulējumu pakalpojumu sniedzējām sabiedrībām tiek liegta Direktīvā par maksājumu kavējumiem paredzētā aizsardzība.

Ņemot vērā šo procedūru un strīdu skaitu starp nomas sabiedrībām un prokuratūrām, tiek lūgta prejudiciālā nolēmuma lūguma paātrināta izskatīšana.